

NAPREJ.

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 20 " " "
za čet. " 1 " 75 " " "

po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 60 " " "
za čet. " 2 " 5 " " "

Za navadno tiskovno
vrsto se plačuje:
6 kr., ktera se enkrat,
9 " " " dvakrat,
12 " " " trikrat
natisne, veče črke pla-
čujejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti
kolek (štempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem
trgu hišna št. 15.

Rokopisi se ne vračujejo.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

Št. 10.

Ta list izhaja vsak torek in petek.

Tečaj I.

Ljubljanski deželni zbor.

31. jan. Prvosédoval je namestnik g. dr. pl. Wurzbach. Perovodja g. Guttman je samo po nemški prebral zapisnik zadnje séje. G. dr. Bleiweis se je opiral na §. 12. in 15. opravnega reda, ter zahteval, naj bode zapisnik zares prava podoba zborovih sej, in rekel je, da zato se mora tudi slovenski vpisati, kar se je slovenski govorilo. Pa tudi to ni zmoglo. Kaj tacega bi se vendar nihče ne bil nadjal! Na to se je g. dr. Toman glasno vpri, in djal, da „izréka protest pred cesarjem, pred vsem zborom in pred svetom, ker to ni po opravnem redu, kateri je bil potrjen v zadnji seji.“ G. prvosednik mu je odgovoril: kakor sem iz srca vaše misli, vendar ne morem dovoliti, da se to déne v zapisnik. Toman pak je rekel: jaz sem izgovoril, in svet je slišal! Potem je g. deželni poglavar baron Schloissnigg popravil zapisnik v svojej zadevi. Oznanila se je potlej zboru prošnja, da bi se most zidal, kjer je zdaj sam brod, pri sv. Jakobu na Savi. To prošnjo izroči g. prvosednik proslinemu odboru, ki se ima izvoliti v prihodnji seji. Dalje se je bralo narodne čitalnice povabilo k „besedi“ s plesom, ki je bila 2. dan t. m. Na to pride na vrsto vojaška vstanovitev. Poročevavec g. Ambrož je govoril in bral več nego eno uro nasvet deželnega odbora, ter na vse strani seznanil zbornike z rečjo, katero imajo presoditi. Nasvete so o tem delali tudi gg.: Guttman, baron Apfaltern, Kromer in Derbič. Na zadnje se je oglasil g. Dežman, svetovaje, naj se izvoli odbor sedmih udov, da prevzame vse te nasvete v skrbno presojevanje, da na vse strani to reč dobro zvé, in potem zboru kmalo podá poročilo. Ta nasvet je potrdilo glasovanje. Nasvetoval je naposled g. Ambrož, naj bi se izvolil še novčni (denarni) odbor, da bi se tudi ta reč poprej dovršila, ker je do zdaj bilo izročeno odboru vse, kar je bil še koli pred sejo položil deželni zbor. Tudi ta nasvet ni obveljal. Zakaj ne, to sam Bog vé! — Ko je bila seja končana, slišali smo domú gredočega, ki je mrmral: diem perdidi!

Prihodnja seja bode v torek.

Tu moramo tudi opomniti, da v predzadnji seji ostalega opravnega reda zbornica ni sóglasno potrdila, ampak odobrila ga je le večina.

V Ljubljani 3. februarja. Seja deželnega zbora 28. dan minolega meseca je bila jako viharna; bitva je bila huda. G. dr. pl. Wurzbach, ki je povedal sam, da stoji nad obéma strankama, v zboru je nasvetoval, naj bi se hitropisna poročila tudi v slovenskem jezici dajala na svitlo. Veléla mu je ta nasvet ljubezen do njegove domovine, veléla pravičnost,

svobodolubje in bistri um. Nasprotna stranka je urno razumela, da se ta nasvet vrti prav za prav okoli principa, ki se tiče ravnopravnosti; ali tega principa v začetku ni očito zgrabila, temuč postavila se je za násip prevelicnih stroškov. Poslala je v prvi boj našega najnevarnejšega nasprotnika, poslanca Dežmana, ki sem ter tje stavi nogo v obé stranki, ali vsaj kaže, kakor bi jo časi hotel staviti. Mnogo potov nas je opomnil stare pravljice o svetej Šembilii, ki stoji z eno nogo v peklu, z drugo v nebesih. Najnevarnejši nasprotnik mu pravimo zato, ker svojim nasvetom z ostro logiko v mirnem govoru umétalno za podporo daje vzroke, kakoršni so le na videz v korist slovenskemu narodu; ali v resnici pa vse, kar govori, meri največ na to, kako bi se narodnemu prizadevanju skala na cesto zavalila. Ne vémo kako je to, da je leta 1848 goreče stal med narodno stranko; ne vémo, kako je to, da se je tako vneto učil slovanskih narečij, in da se še uči, kakor je slišati; ne vémo, kako je to, da se je ponižal sam stopiti v slovenskej besedi med naše uboge pesnike; ne vémo, kako je, da je nekđaj tudi uže vredoval „Novice“, kadar je potoval dr. Bleiweis; ne vémo, kako je to, da je bil z dr. Tomanom pri ministru Schmerlingu, ko se mu je podajala prošnja o slovenskem jeziku; ne vémo, kako je to, da je v početku državnega zbora na Dunaji v slovenskih družbah celó priporočal našim mladenčém, naj si v zakon izbirajo same Slovenke: potem pa, ko mu je dana bila beseda in prilika, da bi se potegnil za pravice slovenskega naroda, kteremu je nekđaj on sam z bridko žgočim peresom branil celó starega imena — pravice so več od imena — vprašamo, kaj je potem storil? Ali je premišljal in mnogo belil si glavo o najvažnejših, najtežih vprašanjih, ki so bila na vrsti v deželnem zboru? Do nas je bilo kaj tacega malo slišati; ali dobro smo slišali, kako je največ le stal na preži, da bi zgrabil Tomana ali Črnéta, ki sta se zá-nas edina borila; brali smo, kako je v bobnéh razglasih okoli Tržičanov iskal praznih triumfov.

Če poslanec g. Dežman pravi, da je ravnopravnosti uže ustrezno s tem, ako bodo hitropisna poročila zvesta podoba zborovih sej, t. j. ako se dá slovenski natisniti samo to, kar se je govorilo slovenski, moramo reči, da pri nas to nikakor ne more biti res, ker naši poslanci bi prvič morali znati slovenski govoriti, in drugič bi tudi morali hotéti govoriti; ali koliko imamo tacih v zboru? Koliko mora tedaj zvedeti ljudstvo tega, kar se je govorilo? Vsaka pravica sama za-se trdno stoji, tako trdno, da je ne izpodbije nikakoršno modrovanje. Narodna reč je sveta reč, povzdignena nad vse, celó nad osobne ozire. To naj si zapomnijo tudi drugi poslanci. Če misli g. Dežman, da se nespametno vedó naši možjé, ker se potezajo za svoj narod, potem je dan denes velik del Evrope nespameten. Na Kranjskem prebivajo Slovenci gotovo uže nad tisoč let,

in so narod svojega jezika. Vsacemu narodu pa je v Avstrii dana pravica, svoj jezik govoriti in izobraževati. Kar se govori v deželnem zboru, to ni, da bi znano ostalo samo poslancem in uradom; to mora zvedeti vsa dežela, ker živimo v ustavnej državi, v času, v katerem vlada javnost; zatorej pravica slovenskega naroda po Kranjskem zunaj Ljubljane živečega, ukazljivo, neogibljivo zahteva, da se mu dadé govori deželnega zbora v njegovem jeziku. To pravično zahtevanje slovenskega naroda je prav za prav deblo, vse druge okolnosti: delo, čas in stroški so pa le mladike, malo važne veje tega debela. Vsak sklep mora biti najprvo pravičen; potem še le ga je treba tudi z drugih strani pretresati. Kranjska zemlja je uže večkrat za Avstrijo dala kri in život; zato je pa tudi ponosna dovolj, da se ne trese za nekoliko vinarjev, kadar se za svoje pravice poteza.

Nasprotnne stranke drugi boritelj, ki je brez obotavljanja potegnil izpred obraza ožrelje (vizir), bil je g. grof Auersberg (Anastasius Grün.) Rekel je, da nam je meriti na Dunaj, pa ne v Zagreb, v Beligrad ali celó v Cetinje. Krepko mu je odgovoril na vse, kar je povedal, uže g. dr. Toman, in o tej priliki ga je zavrnil, da pač merimo na Dunaj, toda ne v Frankfurt. Mi samo še pristavljamo, da se trdno držimo globoko premišljene besede čestitega Palackega, ki je učil, da bi Slovanje morali osnovati Avstrijo, ko bi je še ne bilo. Slovenci smo v resnici zvesti Avstrijanje. Kakor smo nekđaj trdno stali pod senco avstrijskega orla, tako mislimo in želimo tudi za naprej. Naša pravična želja je le mirno, toda zagotovljeno izobraževanje svoje narodnosti, za katero se moramo in moramo potezati, ker nam je svitli cesar dal sam pravico, in ker je to naša najsvetejša dolžnost. G. grof je dalje govoril, da Kranjska sicer je slovenska zemlja, ali da je prostor nemške izobraženosti. — Vsemu svetu je znano, da se nikoli noben narod ne more narodno izobraziti na stalu tujega jezika; vsakej državi pa modrost ukazuje, da skrbi za izobraženost svojih državljanov, ker to je podlaga njene dolgoletne trdnobe. Mi Nemcev ne črtimo, ali ponemčiti se ne damo; ne sovražimo njihovega jezika, za kterega vémo sami, da nam je bil potreben; poganjamo se le za svoje pravice. Hvaležni smo jim za to, kar smo se naučili od njih; toda modri učitelj za svoj nauk ne išče prevelicega plačila, neče imeti najsvetejšega, najdražega, edinega blaga, kterega bi mu učenec ne mogel, ne smel in tudi ne hotel dati. Djal je tudi g. grof, da ravnopravnost pripoznava v principu. Ali dobro vé g. grof in mi, koliko se je zanašati dan denes na principe, ki so dober kup, kakor lešniki. Čemú je nam pravica samo na papirji, če je pa uživati ne moremo? Čemú je slepemu dnevna luč, ker je ne vidi? To ni volja presvitlega cesarja, ki je podelil vsem svojim narodom ravnopravnost, da se vresniči med narodi, ne da ostane v pisalnicah med listi. Rekel je g. grof, da kinet vé nemščino čislati, ker je ključ do omike; da Kranjci dovolj znajo nemški; da bi se morala zopet prestaviti na kranjski jezik sedanja slovenščina, ki je le umetno sestavljena (kuntsprache). Temu odgovarjamo, da če nekteri kmet nemščino čisla, gotovo jo čisla samo zato, ker vidi in vé, da mu njegov jezik malo pomaga pri gospodskah, sicer pa nič ne vé za ključ do kake omike. Niži se povsod in vedno le obračajo po viših; celó Srbje radi vpletajo v svoj govor besede barbarskih, toda gospodujočih Turkov. Nikakor pa ne morejo posnemati nerazumnega kmeta razumni možje, kterim so najsvetejše pravice njihovega naroda na vest položene. Dalje, koliko je po slovenskih kmetih tistih Kranjcev, ki dovolj znajo nemški? Te besede so se govorile pred svetom, ker so se govorile v zboru, od koder naglo romajo od zemlje do zemlje; mi pa ne smemo tr-

péti, da bi svet mislil, da nismo to, kar smo. Naša dežela je slovanska, razun Kočevja in malega dela gorenske plati, koder je pa nemščina uže bolj ugasnila, nego je ugasnil rumunski jezik med Čirebirci v Čiéh in po Istri. Nemški znajo pri nas le izobraženi ljudje, pa nekteri meščanje; nemški tudi krevsajo nekteri vojaci in sem ter tje kakošen Gorenc, ki je v mladosti živel med Korošci. Značaj našega naroda pa je ostal čisto slovanski, in vsi prosti Dolenci z Notranjcem vred ne znajo trohe nemškega jezika. — Kar se pa tiče slovenščine, kakoršno zdaj pišemo, odkrito moramo povedati, da je bila naša misel taka, da je g. grofu na vse strani tanje znan govor tistega naroda, med kterim ne stojé samo njegove grajščine, ampak čigar pesmi je uže prestavljal. Dalje pa iz njegovih besed vidimo tudi to, kako on le méri, da bi nam jezik vedno občépel med kmeti in pastirji, ter nikoli ne dobil ključa do gladkih dvoran bliščeče gospode; pa da bi se tako narod laže némčil. Ker je g. grof pesnik, učen mož in mislec, upamo, da nam dovoli opreti se na Horacijeve besede: „audiatur et altera pars.“ Tako naravno se razvija slovenski jezik na podlagi narodnega govora in stare slovenščine, kakor se gotovo nikakor ni razvila nemščina, ki je natrcana (strotzend) blaga vseh narodov. Knjiga, ki je pisana v govoru, kakoršen se nahaja pri naših najboljših pisateljih, preprosti kmet, samo če mu je količkaj znana reč, o kterej se govori, do malo besed umé tako lahko, kakor visokonemškega pesnika nikoli ni razumel neizobražen Hanoveran, Švab itd. Prav nam je, če se pretresa naš jezik in pisanje; ali to pa smémo zahtevati, da sodijo taki možje, kteri imajo dovolj znanja. G. grof Auersberg je tako na ravnost povedal, kaj Slovencev po njegovih mislih čaka, da tudi pravično misleč avstrijski Nemec gotovo ne more potrditi njegovih besed.

Dasitudi so se borili gg. dr. Toman, dr. Bleiweis in dekan Toman, kakor lév za svoj zárod, vendar je zmaga ostala nasprotnikom, ki naj se je pa nikar preveč ne veselé, ker mislimo, da je niso dobili po zakonu. G. prvosednik baron Codelli je namreč pri glasovanji klical zbornike po imenih v abecednem redu, ali proskočil je svoje ime. Tako je imela narodna stran 17 glasov, nasprotna pa 16. Ko je pa g. prvosednik zapazil, da je narodna stran močnejša, potlej še le je nasprotnikom dal svoj glas, da jih je tedaj bilo na obéh stranéh enoliko, in zato je padel nasvet g. dr. Wurzbacha. V opravljenem redu pa §. 9. govori: „dem vorsitzenden gebührt das ihm als abgeordnetem zustehende stimmrecht,“ t. j. prvosednik sme tudi glasovati, ker je poslanec. Njegova pravica je torej šamo tolika, kolikoršna vsacega družega poslance. Noben poslanec pa ne sme čakati do konca glasovanja, ampak mora glasovati, kadar je na njem vrsta. Prvosednik v ljubljanskem deželnem zboru tedaj ne more in tudi ne sme glasa hraniti do konca, da bi potem ž njim podprl svojo stranko, če omaguje. To naj se pomni za prihodnje čase!

Potlej se je glasovalo o 3. razdelku §. 15. Ta razdelek pravi: „poročila se imajo natisniti precej, ko bodo besede potrjene, da so res take, kakor so bile govorjene; natisniti se sme samo potrjeno izvirno govorjenje.“ Tudi ta razdelek bi bil padel, da ne prestopita k nasprotni strani gg. Ambrož in Lokar, in potem bi ne bilo tiskanih ne nemških ne slovenskih poročil.

O tej priliki prosimo še tiste poslance, za ktere smo vedno mislili, da so narodni, in za ktere še mislimo, naj dobro presodijo, kaj delajo, kadar je treba glasovati; naj ne pozabijo, koliko časi stori samo en glas! Narodna stranka bi gotovo bila zmogla, ko bi ž njo bil 28. januarja glasoval g. Kozler, če tudi v némar pustimo oba izobražena gospoda Goloba in Korena. Tudi nam ne morejo zameriti vsi po-

slanci narodne strani, če jim na ravnost povemo, da med seboj vse premalo delajo v posebnih shodih: da jim je vse premalo mar, s kacimi nasprotniki imajo opraviti, s kacimi izurjenci, ki tudi zunej zbornice in odborov križem rok ne deržé, kakor naši zastopniki. Naposled pa opominjamo vse slovenstvo, naj nikar ne pozabi, kakor tudi mi ne mislimo posabiti g. Dežmanovih besed: „kar se tiče povzdige slovenskega jezika, misli zbor uže izpolniti svoje dolžnosti!“

Dopiši.

× Iz Ljubljane 31. januarja. — Jože. 9. dan februarja meseca bode pri nas kupčijski ples ali bal. Ta ples je bil od nekdaj najlepši, največ ljudi se je na-nj zbiralo, ker ima blagi namén, da čisti dohodek ostaja društvu bolnih trgovskih pomočnikov. Od nekdaj so se vabili k temu plesu ne samo viši, ampak tudi nižji stanovi, rokodelci itd., katerih je vselej mnogo prišlo; pa vendar se zato ni izpodtikal nihče. Torej se nam zdi čudno, da letos čitamo na povabilih: „prosi se, da bi povabljeni prišli v črnem fraku.“ Ne vemo, ali meri ta opomba samo na plesavce, ali na vse povabljenice? Če je ta naredba vsem veljavna, popolnoma je zavržljiva. Kako more odbor nas, ki smo starejši ljudje, siliti, da bi se na ples prikazali s temi ljubeznjivimi perutnicami, „frakom,“ ki še mladim slabo pristuje? Če pa méri samo na plesavce, mislim da ni treba nikakoršne opombe, kar se pristojne obleke tiče, ker vé vsak plesavec sam, kako se ima obleči na tako slaven ples. Zeló pak se mi pozdévá, da vzrok te opombe ali zapovedi so le „surke.“ Žalostno bi bilo, če je to res, ker bi potem bil odbor kriv razprtije, ki utegne iz tega postati, in škodovati lepemu naménu. Mi smo Slovenci (če hočete tudi Kranjci), in če smem v tej obleki, v „surki,“ celó stopiti pred svitlega cesarja, kteremu smo dolžni dajati največo část; pa če me sam cesar sprejme v tej obleki: potlej mislim, da se ne more nad njo izpodtikati največi gospod ali gospodičina iz Ljubljane. S to nedolžno rečjó ne delajte dražila in škode svojemu namenu! Mislite, da smo v svojej hiši; da je naša dežela slovenska, in da naša obleka niso francozke perutnice!

Važnejše dogodbe.

Slovenska. — Ljubljana. Zložil se je 30. dan januarja odbor za gozdno odškodovanje. G. pl. Strahl je izvoljen za prvomestnika (obmann), g. Mulley pa za perovodjo.

Kranj. V Kranji je imela vstanovljena čitalnica 28. dan t. m. veliki zbor. Izvoljeni so: za prvosednika g. Pirc, za njegovega namestnika g. Lokar, za blagajnika g. Pleiweis, za tajnika g. Šavnik, za namestnika obéh g. Globočnik.

Dunaj. „Presse“ piše, daje na Dunaji zdaj sedem časnikarjev zaprtih, namreč: Ebersberg, Grass, Friedmann, Delpiny, Tkalac, Mašelsky, Leskovec; dr. Keipp je pa uže prebil svoj zapor.

Trojedna kraljevina. Odbor dalmatinske matice v Zadru je sklenil v seji 2. decembra 1862, da se ima ustanoviti matična knjižnica. Zato vabi vse slovanske pisatelje brez kacega razločka, da bi jej v dar poslali po en iztisek vsake svoje uže na svitlo dane, ali še ne izdane knjige. Tako tudi vabi vse naše narodne matice, da bi jej pošiljale svoja dela v zaméno, ker tudi ona obeta, da jim dajala bode knjige, ki

se bodo natisnile o njenem strošku. — Kje pa je še zmirom slovenska matica?

— Tretja sodnja stopinja je Kvaternika toliko milejšé obsodila, da mu ne bode treba iti iz Avstrije.

G. Ilija Okrugie, iz Sarvaša kraj Oséka, razpisal je naročilo na svoje pesmi: „Srijemska Vila.“ Kdor nabere 10 naročnikov, dobi enajsto knjigo po vrhu. Novce (denarje) in svoja imena naj pošljó naročniki v frankiranih listih do konca februarja meseca.

Dalmatinska. Pišejo, da pojde Nj. veličanstvo prve dni aprila meseca v Dalmacijo od Zadra do Kotorja in potem preko Velebiča v Zagreb.

Češka. Sladkovsky se je oglasil, da ni res, kar je oznanil časnik „Pest. Lloyd“ in za njim tudi nekteri češki listi, da bi namreč bil nasvetoval, naj se Nj. veličanstvu podá podpis, da bi se ogerski zbor sklical. — G. Moserju, vredniku časopisa „Brejle“, neki je od policije prišla prepoved, po kterej ne sme več na svitlo dajati svojega lista.

— Friederik Moser v „Narodnih Listih“ oznanja, da misli zdaj na svitlo dajati političen humoristiški list, in sicer precej, ko bode veljavnost zadobil novi tiskarni red, to je po 10. dnevu meseca marca.

— Palacky je imel v državnem zboru govor, v kterem svetuje, naj se še enkrat pretrese volilni red česke dežele, v kterej živi 1,800.000 Nemcev in 2,900.000 Slovanov. Pa vendar Slovanje volijo manj poslancev deželnemu zboru. Dokazal je, da ljudje po čisto čeških okrajih plačujejo 9,48.000 gld. po čisto nemških pa 4,076.000 gld. pravega davka; ali vendar pride po nemških srenjah na 40.000 duš en poslanec, v čeških pa še le na 53.000 duš.

Moravska. France Uman, zdaj delavni podpornik „Narodnih Listov,“ znan iz Pelzenjske tiskarne tožbe, dobil je na podlagi tiskarnega reda 27. maja 1852, ki je še v moči, dovolitev, da sme v Brni vsak dan hoditi na svitlo časnik „Orlice Moravska.“ Ta list bode govoril za narodno stran v moravskem deželnem zboru.

Ogerska. Pišejo, da misli Nj. veličanstvo nekaj dni letošnjega pusta ostati v Budimu (Ofen.)

— Vlada je zabranila slovaško brošuro: „Janošić.“ Spisal in lansko leto je dal jo na Dunaji natisniti Jovan Bobula.

Poljska. Na 15 mestih v raznih pokrajinah se je vnel vpor, in 25. dan januarja meseca je bilo uže 12000 vpornikov po koncu; oroženi so sicer slabo, toda ravnajo z veliko srčnostjo in grozovitostjo. Vojskovoda Čerkasova, ki se je peljal s pošto, umorili so, razprali mu trebuh, drob vrgli nazaj na voz, mrlíča pa vezli s seboj; vojskovodu Sinelnikovu pak so vzeli 100.000 rubljev, in dali mu pobotnico (kvitengo), ktero je bil podpisal narodni odbor. Vsi zemljaki so razglasili, da pri kmetu ne bodo iskali več davka, in da mu podaré zemljo na vse veke; zato so kmetje uže jako potegnili z vporniki. Vseh vpornikov pravijo da je zdaj uže 200.000 v deželi, in do zdaj so močnejši bili še skoraj povsod, kjer so se sprijeli z vojaki.

— „Gazeta Narodova“ piše, da je razposlal centralni odbor dva oglasa; prvi da kliče ves narod v orožje, drugi da je poslan kmetom zarad razdelitve njihovih zemljišč. Pultusk in Kutno bi imeli vpornici v rokah; posadka (garnison) v Bodzantynu je neki vsa posekana. — „Patrie“ pravi, da Miroslavskega ni na Poljskem.

— Kovno, Kratno in Volhinjsko so v obsedi. Novejši časniki pišejo, da se ruska vojska povsod zbira in zadušuje vpor; da so novice od vseh strani Rusom ugodne.

— Železnica in daljnopis (telegraf) med Varšavo in Petrogradom pišejo da sta potrta. Vporniki so se z vojaki

srečali pri Raciazu, Plonsku, Mogilnici, Tykociu in Lubartovu. Zbralo da se je 1000 vpornikov pri Ostroyki, druga trupa pa okoli Biale Podolske. Vporniki so neki zgrabili Tomačoro (na avstrijskeji meji pri Belzecu), pregnali so 500 vojakov, stražam pa da so pobrali orožje. Nekaj akademikov je šlo iz Varšave k vpornikom. Razdrt je na Bugu most varšavsko-petrograjske železnice.

— Poljskim časnikom sta bila 21. in 22. januarja nesrečna dneva; 21. dan so ustavili en list „Gazete Narodove“, in tudi „Goniec“ je imel dosti okopavanja, predno je prišel na svitlo; 22. dne je bil ustavljen „Dzvonok“ zato, ker je prinesel zgodovinski sestavek o bitvi pri Byozynu.

— V Varšavi so jeli vpornike streljati. Knez Konstantin je dal ukaz: „soditi je vsacega vpornika z naglo sodbo na tistem mestu, kjer ga ujemó z orožjem v roci!“ Čerkasov je imel pri sebi važna pisma, ko so ga ubili. Izbornejši Varšavci hoté kneza Konstantina povzdigniti za kralja. Po nekterih krajih se še zdaj vzdiguje vpor. Pokazalo se je, da je vse resnica, kar se je do zdaj bralo o poljskem vporu.

Srbska. V Belem gradu ne bode več mestnega paše, ampak samo vojni paša, ki bode imel pod seboj vsa druga mesta in vso turško vojsko. „Narodne Novine“ pišejo, da je pošten in razumen človek paša, ki pride zdaj v Beli grad. Narodna vojska se je začela boljše v red staviti, in marsikaj se popravlja in preminja.

Francozka. „L'Europe“ govori, da cesar Napoleon hoče imeti v Meksiku pokrajino Sonoro, ki je bogata s zlatom in srebrom, in potem Guaymo, najboljšo Meksikansko loko (ladjostajo.)

— Lord Cowley je ministru vnenjih opravkov oznanil, da je dovoljna angleška vlada z govorom, ktereja je govoril cesar Napoleon razstavnikom.

Italija. Rim. Pripoveduje se, da je papež povzdignil mestni zbor na 80 udov; poprej pak jih je bilo 50, in da je vpeljal volitve.

— Garibaldi na Kapreri sicer še zmirom leži, pa rana se mu hitro céli. Nedavno mu je mlada Rusinja poslala svojo sliko; on pak je odgovoril jej: ljubo moje dete! Prosite me besede, ktera bi pokazala, da tudi ljubim Rusko, vašo domovino. Kristus se je bil porodil na bregovih Jordana, in ko je oznanjal, da so vsi ljudje bratje, ni vprašal, ali so doma od Neve ali od Visle. Rusi torej so naši bratje, ker sem videl, da zreloto daje lepemu laškemu grozdju tisto solnce, ktero prekasnemu žitu neizmernih poljân vaše domovine.

Beseda Ljubljanske čitalnice, Vodniku na spomin.

V Ljubljani je bila 2. dan t. m. v čitalnici jako veličastna beseda na spomin Vodnikovega rojstva. Krasno razsvitljena dvorana je bila olepšana z narodnimi barvami in zelenim bršlinom. Celó stopnice so bile vse zelene od bršlina in lesketale so se od mnozih luči in ogledál. V čelu dvorane so stale pod liro Vodnikove besede: „dovolj je spomina, me pesmi pojó“, na gledavčevej desnej strani so se brale vrstice iz Preširnovih sonetov: „vremena bodo Kranjcem se zjasnile, jim milše zvezde kakor zdaj sijale“, na levej pak besede Koseskega: „svetu pokažite lik domače navade in misli; biti slovenske krvi, bodi Slovincu ponos!“ Pred odrom sti bili iz mavca (gipsa) na stalih z narodnimi barvami prepreženih doprsni podobi svitlega cesarja Franca Jožefa I. in svitile cesarice Elizabete. Razpét je bil cesarski in slovenski prapor (bandero). Tudi vse sobe so bile krasno razsvitljene in olepšane z raznimi podobami. K „besedi“ je

bil prišel sam g. cesarski namestnik nj. ekselencija baron Schloissnigg, deželni poglavar g. baron Codelli in prvosednik deželne sodbe g. vitez Još, ter mnogo deželnih poslancev. Dvorana je tri najviše glave sprejela glasno kliče: živili! Tudi iz Reke prišedši gg. podžupan Vončina, odvetnik Suppé, dr. Derencin, vrednik lista „Pravdnika“ in Oto županijski blagajnik, bili so pozdravljeni z glasnim: živili! Počastilo je to slovesnost bilo dalje mnogo gg. čitalničarjev iz Trsta, iz Kranja in Loke. Uže ob sedmih je bilo pred čitalnico vse polno ljudstva, vse živo kočij in otrok s svetilnicami; pri „besedi“ je pa bilo gotovo nad 500 ljudi. Besedo je z govorom pričel g. dr. Bleiweis. Povedal je, da je bilo za najboljšo slovensko povest razpisanih 60 gld., kteri se pa do zdaj še nikomur niso prisodili, ker taka častna darila se po pravici smejo dajati samo za izborna dela, pa ne za dobra, kakoršnih je bilo več poslanih presojevavcem v tej reči gg.: Janežiču, Trstenjaku in Svetcu. G. dr. Bleiweis je potem oznanil, da za kompozicijo pesmi Koseskega: kdo je mar? prisodili so češki muzikalni sodniki gg. Krejči, Zvonar in Horak g. Mašku darilo desetih rumenjakov (cekinov), ktere je pri tej svečanosti na odru slovesno prejel iz rok dr. Bleiweisa.

Potem je izvrstno govorila gospodičina g. dr. Tomanov predgovor, ktereja je on zložil in v gledališči govoril pri Vodnikovej prvej svečanosti leta 1858. Na to je bil na vrsti izbornó v koru peti; venec narodnih pesmi (quodlibet) sestavil in vodil g. Nedved. Prva pesem tega venca je bila: od straže hrvaške, zadnja pa (devetnajsta) cesarska pesem, ktero je vsa dvorana glasno pozdravila kliče: živio in slava. Na to je imel lep govor čitalnični prvosednik g. Ambrož. Povzdigal je Vodnika zarad njegovih pesmi, zarad slovarja itd., in potem je zavil v zadnje čase, ter zahvalil se v čitalničnem imenu vsem visocim gospodom in gostom, ki so počastili to slovesnost. Bral je tudi ta god pozdravljajoči (francozki) telegram iz Prage od čtenarskega spolka, telegram (francozki) iz Zagreba, dopis narodne čitalnice iz Kranja, dopis slovanskega pevskega društva na Dunaji, in telegrama Slovencev živečih v Zagrebu in Pulji. Izbornó je dalje na klavirji gospodičina delala pesmi žalovanje in češke perle. Potem smo poslušali g. Bilčev dramatičen nastop: Vodnik, Zois, Linhart; najboljše je govoril Zois (igravec Viljema Tela.) Na to je prišel izvrstni brenčéči zbor: zvezdici, besede g. Krika, napév in vodstvo g. Nedveda, kteremu se ima čitalnica za njegov trud mnogo zahvaliti; dalje kavatina iz opere Maria di Rohan; igrala je mestna godba, besede pa v slovenskej prestavi krasno péla mlada gospá. Sklep slovesnej besedi je naredil g. Maškov zbor: kdo je mar? pod njegovim lastnim vodstvom. Vse je bilo radovedno, kakošna je ta pesem, ki je zaslužila darilo, in zarés je čudo, da je stari umetnik mogel še kaj tacega sestaviti, dasitudi časi pogrešamo narodnosti in izvirnosti; ali čuditi se moramo velikej umetnej izurjenosti sivega mojstra.

Ko smo do zdaj Slovenci uže toliko storili Vodniku na čast, veseli oznanjamo, da bode v Kranji v sredo 11. t. m. ob 10. uri črna maša za Preširnom, našim največim, edinim pravim pesnikom, in zvečer pa „beseda“ v Loki. Prihodnje leto se misli v Kranji tudi praznovati Preširnov rojstni dan; gotovo bi naš največi pesnik zaslužil, da ga tudi Ljubljana praznuje.

Popravek. V 7. listu našega časnika se bere, da bode 24. januarja prodajano posestvo Ignacija Majdiča v Cerknici. To je pomota. Na prodaj je bilo posestvo Jerneja Zalarja iz Cerkuice, pa ne Majdičevo.

Vredn.